דער בלוט בלבול אין ירושלים

א פסח לעגענדע אדויסגענומען פון ספר "שבחי ירושלים" איבערדערציילט פון ש. א. שעווילאוו

פאַרצייטנס איז אין דער הייליקער שטאָט ירושלים געווען א מנהג קידוש אדער חברלה צו מאַכן אין שול. ווייל מען האָט געטראַכט: טאָמער איז פאַראַן אין שטאָט א איד אָן אריסמאַן, וואָס קאָן ניט קויפן קיין וויין צום קידוש און חברלה, טאָ זאָל אים דער רבי מיצוה זיין. דער ריבער פלעגט דער שמש פון שול אַלע פרייטאג בייטאָג אָנגרייטן אין דער שול, וואָס רופט זיך "די חורבה פון ר' יהודה החסיד", א פלאַש וויין אין איר אויעק שטעלן אינ'ם ארון הקודש.

אין יענער צייט האָט געלעבט אין ירושלים א משומד, א משומד להכעיס — אבו־עלקוש איז געווען זיין נאָמען. געווען איז ער א שלעכטער מענש. תמיד האָט ער נאָר געזוכט שלעכטס צו טאָן זיינע אידישע ברידער. האָט ער געוואָרפן אויפ־מערקזאַמקייט אויף דעם ראַזיקן מנהג מיט קידוש איבער וויין אין דער ירשליט'ער שול און האָט געמאַכט א בלבול אויף דער אידישער קהלה.

אין א געוויסן שבת קומט אבו־עלקוש איבערגעקליידעט ווי א פרומער איד אין שול מקבל שבת צו זיין. די מתפללים האָבען אים ניט דערקאַנט צוליב זיין פרי־מער קליידונג. און אז זיי זיינען נאָך קבלת שבת צוגאַנגען יעדער אין זיין היים אריין, האָט זיך אבו־עלקוש באַ־האַלטן אין א ווינקל ביז עס איז ארויס דער לעצטער פון די מתפללים פון דער שול.

און אז ער איז געבליבן איינער אליין האָט ער זיך צוגעגאַנג'עט צום ארון הקודש און ער האָט ארויסגענומען די פלאַש מיט וויין און אויף איר ארט אויעקגע־שטעלט א פלאַש מיט בלוט.

און קיין יליד־אישה האָט ניט גע־וואוסט פון זיין דאָזיקן מיאוסן טאָט.

און אבו־עלקוש איז זיך לאַנגזאַם אויפגעגאַנגען אין אויפגעלייגטער, — אַט. — האָט ער זיך געטראַכט — וועל איך אפטאָן די אידעראַך א שפּיצל, אזוי, אז עס וועט פון זיי ניט בלייבן קיין זכר אין ירושלים. און ער האָט געשיקו'ט, דער משומד, פרייליך געמאַכט זיך דאָס הארץ, און ער האָט זיך אויעקגעלייגט שלאָפן און מיט אומגערוהל האָט ער גע־וואַרט אויפ'ן מאָרגנדיקן טאָג.

און אזוי ווי ס'האָט אָנגעהויבן צו טאָגן, און דער מאָרגן־שטערן האָט זיך באַוויזן, האָט ער זיך שנעל אויפגעכאַפּט פון זיין געלעגער. איילנדיק זיך אָנגעטאָן די בגדים און איז אוועקגעלאָפן ציש פאַשא (בירד־גערמייסטער) פון שטאָט און אים דער־ציילט, אז די אידן האָבן דער'הרג'עט א גויאיש קינד, כדי צו באַנוצן זיין בלוט אויף פסח. אבער ער, ניט קוקנדיק אויף זיין ליבשאַפט צו זיין פאָלק, קאָן אבער זיין געוויסן ניט פאַרשווייגן, אז אזא שענדלאַכער מאָרד זאָל באַגאַנגען ווערן דער הייליקער שטאָט ירושלים. און אז ער זאָל באַגיין מיט זיין שווייגן אזא גרויסע זינד קעגן דעם אלמעכטיקן גאָט און זיין גביא מוחמד.

פאַרציטערט איז געוואָרן דער פאַשא, דערהערנדיק אזעלכע רייד פון'ם משומד, ווייל עס האָט זיך אים ניט געגלויבט אז די אידן, וואָס געפינען אזא געטרייע שוץ אונטער דער הערשאַפט פונ'ם טערקישן סולטאַן, זאָלן אים אָפּרינען מיט רציחות אויף מחמד־נישע קינדער. דאָך האָט דער פאַשא געזוכט צו גלויבן אין אבו־עלקוש'־עס רייד און ער האָט אים באַדאַנקט פאַר זיין טרייהייט און אויפריכטיקייט. און אים פאַרזיכערט צו העלפן מיט אַלע מעג־לאַכקייטן דעם דאָזיקן מאָרד צו אַנטפּלע־קען.

אבער גאָט ברוך־הוא הרעמלט ניט. דורך א שליח מן השמים האָט ער אַנט־פּלעקט דאָס גרויסע אָנמאַליק, וואָס קומט אָן אויף דער אידישער קהלה. אין דער זעלבער נאַכט וואָס אבו־עלקוש האָט אָפּגעטאָן דעם טאָט אין דער שול, איז דער שמש פון דער שול אַנטשלאָפן גע־וואָרן מיט. א שטאַרקן שלאָף און א חלום האָט זיך אים גע'חלומ'ט. אַן אַלטער מאַן מיט א גרייז־גראָער באַרד שטייט פאַר אים אָנגעטאָן אין א זאַק בין די לענדן, איז אויף זיין קאָפּ, אַן עס שלאָגט א שטאַרקע ליכטיקייט פון זיין פּנים, וואָס לייכט ווי די זון אויפ'ן לויטערן הימל.

און דער דאָזיקער מאַן האָט זיך גע־ווענדעט צום שמש מיט די דאָזיקע רייד: דו זאָלסט וויסן, אז א שריפה האָט אויס־געבראָכן אין דעם ארון־הקודש, נאָך א ווייל און די שריפה וועט זיך פאַרשפּרייטן איבער גאַנץ ירושלים. און ביי די דאָזיקע ווערטער איז דער אַלטער מאַן פלוצ־לונג פאַרשוואונדן געוואָרן.

דער שמש האָט זיך אויפגעכאַפּט מיט הארץ קלאַפּעניש און ער איז שנעל געלאָ־פען אין דער שול א קוק צו טאָן, וואָס עס איז דאָרט געשעען.

און ווי ער איז צוגעקומען צו דער טיר פון דער שול, האָט ער איר געפונען אָפן. א גרויסער פחד איז אים באַפאַלן. ער איז ווייטער געגאַנגען, ביז צום ארון־הקודש, לינן אָבער די ספרי־תורות ניט געריר'ט, און קיין פייער איז ניט א פלוצלונג איז אבער זיין בליק געפאַלן אויף דער פלאַש, וואָס איז דאָרט געשטאַנען, זי האָט אים אויסגעוויזן צו זיין א פרעמדע, ניט די זעלבע, וואָס ער האָט אינדערפרי אוועק־געשטעלט. דער שמש האָט זיך שטאַרק געוואונדערט, ער האָט גענומען די פלאַש באַטראַכטן און ביי דעם שיין פון דער לאָמפּ האָט ער דערזעען בלוט אין דער פלאַש. ער האָט פלוצלונג פון שרעק פאַר־לאָרן זיין פאַרשטאַנד, ער איז אבער באַלד צו זיך געקומען. ער האָט אויסגענאָמען דאָס בלוט פון דער פלאַש, צונעדעקט עס מיט ערד און די פלאַש האָט ער אוועקגעוואָרפן. דערנאָך האָט ער גענומען א צווייטע פלאַש, איר אָנגעפילט מיט ווייסן וויין און איר אריינגעשטעלט אין ארון־הקודש, ווי עס וואָלט גאָרנישט פּאַסירט. ער איז זיך אהיימגעגאַנגען, געלייגט זיך אויפ'ן געלעגער און איז אויף דאָס ניי איינגע־שלאָפן. עס האָט קיינער אחוץ אים ניט געוואוסט, וואָס עס איז אין דער נאַכט געשעען.

צומאָרגנס האָט קהל זיך פאַרזאַמלט אין דער שול מתפלל צו זיין תפלת שחרית. דער עולם דאַוונט, פלוצלונג עפנט זיך די טיר פון דער שול און עס באַוויזט זיך אויף דעם שוועל דער פאַשא, דער משומד אבו־עלקוש און אַנדערע רעגירונגס לייט. א מורא'דיקע שרעק איז אָנגעפאַלן אויף דער עדה אידן, גאָר איינער, דער שמש איז געבליבן רואיק.

א צייט לאַנג האָט געהערשט א טויט־שטילקייט אין דער שול. דער פאַשא איז געשטאַנען ווי פאַרגאַפט אויף דער דאָזי־קער הייליקער שטילקייט, וואָס רוט אי־בער די אידישע מתפללים, און ער האָט ניט געהאַט די חוצפה צו צושטערן די דאָ־זיקע הדרת־קודש. אבער אבו־עלקוש, דער משומד, האָט זיך ארויסגערוקט דער ערשטער, און נאָך אים עטלאַכע פּאַליציי באַאַמטע און זיך אוועקגעשטעלט אין אַלע ווינקעלאָך פון דער שול, און זיי האָבן אָנגעהויבן צו זוכן און נישטערן אין אַלע ווינקעלאָך פון דער שול, אומעטום, צווישן די ספרים און די טליתים, און אבו־על־קוש האָט אויסגערופן:

— זאָל אימיצער זוכן אין ארון־הקו־דש! האָבן דעם פאַשא'ס באַגלייטער גע־עפנט דעם ארון־הקודש און זוכנדיק דאָרט געפונען דאָס פלעשל וויין. האָט זיך אבו עלקוש אויפגעשטעלט און א געשריי געטאָן: — א טויט די אידן! און די ערה אידן זיינען ווי פאַרציטערט געוואָ־רען. דאַמאָלסט האָט זיך אויפגעשטעלט פון זיין אָרט דער רב און מיט גרויס כבוד האָט ער זיך פאַרבויגן פאַר'ן פאַשא און געשוואָרן ביי גאָט, אז דאָס פלעשל ענט־האַלט אין זיך ניט מער ווי א ביסל וויין, ווייל אזוי פירן זיך די אידן אין ירושלים קידוש און הבדלה צו מאַכן אַלע שבת אי־בער וויין אין דער שול. האָט אויף דער משומד גענומען דאָס פלעשל אין דער האַנט, עס אוועקגעשטעלט און האָט א קוק געטאָן: — ס'איז טאַקע וויין — האָט ער אויסגערופן פון גרויס אַנטוי־שונג, דאַמאָלסט איז קלאָר געוואָרן פאַר אַלעמען, אז נאָר א בלבול־שקר האָט דער משומד געמאַכט אויף די אידן.

אז אבו־עלקוש האָט דערזעען דעם סוף פון זיין בלבול, איז ער אַנידערגע־פאַלן פאַר'ן פאַשא און ער האָט זיך מו־דה געווען, וואָס ער האָט געטאָן, אבער דער פאַשא האָט ניט אַרויסגעוויזן קיין חסד קעגן דעם משומד. און ער האָט אים פאַראורטייל'ט צום טויט.

פון דאַמאָלסט אָן האָט מען מבטל גע־ווען דעם מנהג קידוש און הבדלה צו מאַ־כען אין ר' יהודה החסיד'ס שול איבער וויין.

—(:-:)—

די באַדייטונג פון חד־גדיא

אין דער הגדה געפינען זיך א סך פאַלקס לידלאַך וואָס זיינען געשאַפן געוואָרן צו פאַרשידענע צייטן און אין וועלכע עס ווערט דירעקט אדער ברדך משל באַזונגען דער אדער יענער עפּיזאָד פון יציאת מצ־ריים. איינע פון די דאָזיקע לידער איז אויך "חד־גדיא" אין וועלכן עס ווערט דער־ציילט די מעשה מיט דעם ציגעלע און וואָס ענדיקט זיך מיט די ווערטער "חד־גדיא"—חד גדיא דזבין אבא בתרי זוזא חד גדיא" — דאָס הייסט:

איין ציגעלע
איין ציגעלע
וואָס דער טאַטע האָט געקויפט
פאַר צוויי גילדן,
איין ציגעלע

אין דעם דאָזיקן לידל איז אבער אויך פאַראַן א טיפער נעראַנק וואָס האָט צו טאָן מיט דער לאַגע פון דעם אידישן פאָלק אין גלות ביי אַנדערע פעלקער. דער נעראַנק איז, אז די פעלקער וואָס אונטערדריקן די אידן און מאַכן זייער לעבן ביטער וועלן באַשטראַפט ווערן "מידה כנגד מידה".

און ווען מען רעדט וועגן דעם גייסט פון דער הגדה און פון די סדרים בכלל איז אויך וויכטיק אַנצוקוקן אויף דער פי זישער זייט, אויף דעם אויסזעען און אויף אויף די באַזונדערס גוטע שפּייזן וואָס ווערן סערווירט אין יעדער אידישער הויז ביי די סדרים. אין די מערסטע אידישע הייזער ווערט דער טיש באַצירט מיט מאַ־נישעוויצ'ס מצוה און די מאַכלים ווערן א נאַנץ פסח צונעגרייט פון די מאַנישע־וויץ מצה־פּראָדוקטן. דאָס איז דער פאַר וואָס די מצה און די מצה פּראָדוקטן זיינען אויסערגעוויינלאַך געשמאַק, אימער פריש, גוט־אויסגעבאַקן און זיי קומען אזוי פאַרפאַקט דאָס זייער דעליקאַטער פלייוואַר, טעם און פרישקייט ווערן שטענ־ריק אָנגעהאַלטן. און אַט די מעלות גיבן זיך אויך איבער אין די פסח'דיקע שפּיי־זען און געבעקסן וואָס מען גרייט פון זיי צו.

אן עהרנ יום טוב פאַר די מתפללים און פאַטראָניזערס פון דער עטרת ישראל שול

(קאָרנער מעגנוס און פּאַוערס)

אונזער אלעמענס באַקאַנטער

חזן ומנגן
א. שטיינבערג

ווען פאַרבעטן א גאַנץ פסח

עס איז ניט נויטיק איצט דאָ צו לויבן חזן א. שטיינבערג, די פילע מתפללים אין נעסט וועלכע האָבן אָנגעפילט די שול לעצטן יאָר האָבן נאָך ניט פאַר־געסן ווי אזוי חזן שטיינבערג האָט גע־זאָגט דעם רבש"ע של ספירה און־א. וו. אום צו געבן א געלעגנהייט אלעמען, האָבן מיר באַשלאָסן צו מאַכן איינ־טריט פריי.

די קאָמיטע,
מ. ווייגשטאָק, פּרעזידענט

מיר ווינשן אלע אונזערע אידישע קאָסטאָמערס און פריינט

א פריילאַכן פסח

ARCTIC ICE & FUEL CO., LTD.

Phone 42 323

439 PORTAGE AVE. (Opp. Hudsons Bay Store)

מיר באַנוצן זיך מיט דער געלעגנהייט צו ווינשן אלע אונזערע פאַטראָניזערס —

א פריילאַכן פסח

א אינטעליגענטע דריי קליינינג באַדינונג פאַר אלעמען

די בעסטע און לייכטסטע לייזונג פאַר אלע אייערע

דריי קליינינג, דייאינג און לאַנדרי פּראָבלעמען

שיקט זיי צו — ראַמפאָרדס

מיט א ניי אויסגעשטאַטעטן פלעגט אָנגעפירט אויף א וויסנשאַפטלאַכן אופן מיט הויך קוואַ־ליפיצירטע ארבעטער, קאָנען מיר גאַראַנטירן א דריי קליינינג באַדינונג וואָס וועט אייך צופרי־דענשטעלן אין יעדער הינזיכט.

טעלעפאָנירט 86 311

און אונזער דרייווער וועט צו אייך קומען.

Rumford's

א. קושנעראָוו

ווינשט אלע זיינע פריינט

א פריילאַכן פסח

ערשט אָנגעקומען א נייער שיפּמענט פון

שיינע דרעסעס

אין קרעפּס, קענטאָנס, דזשאָרדזשעטס א. א. וו. אין אלע נייסטע סטיילס און שיידס אויך א קאָמפּליט נייער ספּרינג סטאָק פון

העטס און קאָוטס

אלע אונזערע העטס, קאָוטס און דרעסעס זיינען פון די פיינסטע מאַטעריאַלן און בעסטער ארבעט

צו זייער מעסיקע פּרייזן

מיר האָבן זיך אלעמאָל געסטאַרעט צופרידנצושטעלן אונזערע קאָסטאָמערס אין פאַרלויף פון די אַלף יאָר פון אונזער ביזנעס און מיר גאַראַנטירן צו יעדער צייט צו טאָן דאָס בעסטע וואָס אין נאָר מעגלאַך פאַר אונזערע פאַטרייניזערס.

A. KUSHNAROV

507-9 SELKIRK AVE. WINNIPEG

די טעטיקייט פון כנסת ישראל סיסטערהוד פאַר לעצטן ווינטער

דער קאָמיטעט פון דער כנסת ישראל סיסטערהוד פילט אז ער איז שולדיק א הארצלאַכן דאַנק צו אלע אידן פון ווינ־ניפּעג און אומגעגנט, וואָס האָבן אונז גע־האָלפן אין אונזער נאָבעלער ארבעט הייב־טיקן ווינטער — אויף אויסצוהעלפן די אָרימע אין קראַנקע. לויט נאָך די באַריכ־טען פון די פאַרשיידענע קאָמיטעס האָבן מיר אונטערשטיצט 15 הונדערט אָרימע פאַמיליעס פאַר די לעצטע 6 מאָנאַטן אין די היימען און באַזאָכט ארום א טויזנט קראַנקע אין די פאַרשיידענע האָספּיטאַלן.

אַלזאָ שוועסטער און ברידער איר ווייסט אין וואָס פאַר א שלעכטער צייט מיר לעבן. יעדער איינער פילט עס, אבער אונזע רסאַסייטי האָט עס געפילט מער פון אלעמען. ווייל ערשטנס, איז זייער שווער צו זאַמלען געלט און צווייטנס, איז די נויט געווען זייער גרויס היינטיקן ווינ־טער.

מיר האָבן געמאַכט טיי'ס טענץ, און אוי דהאָבן מיר דורכגעפירט אונזער יער־לאַכן קאָנצערט. יעדע מיטגלידערן פון דעם "באָארד" האָט זיך ניט אָפּגעשראָקן ניט פאַר די פרעסט און שטורעמס און פאַר קיין שום זאַך. מען האָט געקלאַפּט אין יעדע טיר און איר האָט זיך אָפּגערופן זייער פריינטלאַך. אבער מיר האָבן ניט געקאָנט זאַמלען גענוג כדי צו קויפן שיך פאַר די אָרימע קינדער, אזוי מיר טוען עס אלע יאָר אויף פסח. און דאָ האָבן זיך אונזערע יונגע מיידלאַך, די "גוירלס אַק־טיזערי" פון דער כנסת ישראל סיסטער־הוד מיט דעם וואָס זיי האָבן זיך אונטער־נענמען צו געבן א מואווי אין גערעך טע־אַטער די ערשטע וואָך נאָך פסח. מיר גלויבן, אז יעדער איינער וועט העלפן צו מאַכן די אונטערנעמונג פאַר א דערפאָלג.

מיר ווינשן אלעמען א פריילאַכן פסח און מיר האָפן אז אין דער צוקונפט וועט איר אונז נאָך מער מיטהעלפן אין דער וויכטיקער ארבעט פאַר די נויטבאַדערפ־טיקע.

מיט שוועסטער גרוס,
"כנסת ישראל סיסטערהוד אָוו וונפּ."

היינצמאַן

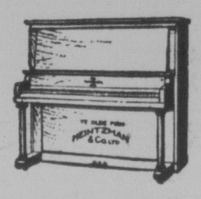

דער נאָמען וואָס איז לאַנג פאַר־אייניקט מיט דער פיינסטער פּיאַנאָ אין דער קאַנאַדער מוזי־קאַלישער וועלט.

כ'איז דאָ א מאָדעל פאַר אייער היים — אויף באַקוועמלאַכע טאָר־מינען אויב געוואונשן.

"דאָס רייכסטע קינד איז אַרים אָן א מוזיקאַלישער דערציאונג"

J. J. H. McLEAN & CO LTD.

די עלטסטע מוזיק הויז אין דער וועסט

329 PORTAGE AVE. 419 ACADEMY ROAD

הערים אבעטאַר

אָנאָנסירן אַז זייערע באַרימטע פּראָדוקטן

דאָמעסטיק שאָרטענינג און מאַיאָנייז אויל

כשר

"דאָמעסטיק" איז א ריינער ווערזשעטייבל פעטס און סטריקטלי כשר און דערפאַר קאָן מען עס גרינגער פאַרדייען ווי שמאַלץ. "דאָמעסטיק שאָרטענינג" איז איבערהויפּט גוט פאַר באַקן אלערליי צוקער־לעקאַר, טאָרט ("קויקס") "דאָמעסטיק שאָרטענינג" האָט קיין גלייכן ניט פאַר פרעגלען פיש.

אייער יוד־מאַנדלען און א. וו.

באַשטעטיקונג פון רבי י. י. כהנאָוויטש

איך מאַך מיט דעם באַקאַנט אז איך האָב אונטערזוכט דורך א כעמיקער די הערים אבאַטאַיר דאָמעסטיק שאָרטענינג און אויסגעפונען אז עס איז א ריינער פּינאַט פעטס און עס איז כשר פאַר אידישן געברויך.

ג' חשון, תר"ץ. ישראל יצחק כהנאָוויטש

כשר

"מייאָנייז" איז א ריינער אויסגע־לייטערטער אויל

דערפאַר וואָס "מייאָנייז" איז גע־מאַכט פון דער פיינסטער קוואַליטעט אויסגעקליבענע אויל, ספּעציעל ראַפי־נירט, אויסגעלייטערט און געוקלאָ— איז עס אזוי פליסנד און קאַלירריך. "מייאָנייז" איז גוט פאַר סאַלאַד ווי אויך פאַר באַקן, פאַר פרעגלען און פאַר אלע צוועקן וואו שמאַלץ קאָן גענוצט ווערן.

באַשטעטיקונג פון רבי י. י. כהנאָוויטש

איך מאַך מיט דעם באַקאַנט, אז איך האָב אונטערזוכט דורך א כעמיקער די הערים אבאַטאַיר מייאָנייז און איך האָב אויסגעפונען, אז עס איז א ריי־נער קאָרן אויל און עס איז כשר פאַר אידישן געברויך.

ישראל יצחק כהנאָוויטש
ג' חשון, תר"ץ.

DOMESTIC SHORTENING REG.
PURELY VEGETABLE
HARRIS ABATTOIR (WESTERN) LIMITED
ST. BONIFACE, CANADA

זיינען איצט שטריינג

כשר

געפאַקט אונטער דער השגחה פון רבי י. י. כהנאָוויטש

און פאַרקויפט ביי די אָנפירנדיקע גראָסערס אין קענס און פעקלאַך מיט ספּעציעלע אידישע לייבלס ווי עס ווערט אויבן אָנגעוויזן

נוצט "דאָמעסטיק שאָרטענינג" אנשטאָט שמאַלץ אין אייער געבעקס און א. וו.

נוצט "מייאָנייז" אנשטאָט געוויינלאַכן אויל פאַר פרעגלען, סאַלאַדס און א. וו.

אנדערע הערים פּראָדוקטן זיינען: כשר'ע פלייש; "ה. א." לאַרד קעז; "ה. א." פוטער; דעליסיא פוטער, אייער און א. וו.

HARRIS ABATTOIR (Western) LIMITED

ST. BONIFACE, MAN. CANADA